

شناسایی و تحلیل عوامل زمینه‌ای و مداخله‌گر موثر

بر اشتغال پایدار دانش‌آموختگان علوم ورزشی ایران

علی خالدی فرد^۱

سیده ناهید شتاب بوشهری^۲

امین خطیبی^۳

صدیقه حیدری نژاد^۴

10.22034/SSYS.2022.1904.2354

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۴/۷

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۰/۶/۳۱

پژوهش حاضر با هدف شناسایی و تحلیل عوامل زمینه‌ای و مداخله‌گر موثر بر ایجاد اشتغال پایدار دانش‌آموختگان علوم ورزشی ایران و در چارچوب رویکرد کیفی انجام شده است. جامعه آماری پژوهش شامل خبرگان آگاه به موضوع تحقیق بود. جمع‌آوری داده‌ها از طریق مصاحبه‌های عمیق و نیمه ساختاریافته صورت گرفت که بعد از ۱۶ مصاحبه به اشباع نظری رسید. برای سنجش اعتبار، انتقال و تایید ذیری، یافته‌های پژوهش به مشارکت‌کنندگان ارائه و نقطه‌نظرهای آن‌ها اعمال شد. از روش توافق درون موضوعی برای قابلیت اعتماد استفاده گردید که ۰/۸۲ گزارش شد. یافته‌های مربوط به عوامل زمینه‌ای (بسترساز) بیانگر ۲۹ مفهوم اصلی و ۴ مقوله فرعی شامل سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی، عوامل اقتصادی و مالی، ارتباط دانشگاه با جامعه و صنعت، صلاحیت حرفه‌ای در ورزش و یافته‌های مربوط به عوامل مداخله‌گر (تاثیرگذار) بیانگر ۲۷ مفهوم اصلی و ۵ مقوله فرعی شامل عوامل فناوری، فرهنگی و اجتماعی، سیاسی، بازسازی جایگاه علوم ورزشی و ارتباطات و شبکه‌سازی بود.

در جمع‌بندی کلی پژوهش حاضر، باید گفت که امروزه توجه به مقوله اشتغال پایدار دانش‌آموختگان آموزش عالی دیگر تنها یک مقوله فرعی برای دانشگاه و آموزش عالی نیست، بلکه به یک مسئله اساسی برای سیاست‌گذاران و مسئولان عالی کشور تبدیل شده است. لذا به منظور اتخاذ تصمیم صحیح در زمینه ایجاد و توسعه اشتغال‌زایی پایدار برای دانش‌آموختگان علوم ورزشی توسط دست‌اندرکاران حوزه ورزش، نیاز به شناسایی عوامل زمینه‌ای و محیطی ضروری و مهیا نمودن این شرایط می‌باشد.

۱ دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران
E-mail: Ali_khaledi65@yahoo.com

۲ دانشیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

۳ استادیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

۴ استاد، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

واژگان کلیدی: اشتغال پایدار، صنعت ورزش، علوم ورزشی، عوامل زمینه‌ای و عوامل مداخله‌گر.

مقدمه

امروزه با تحولات عظیمی که در صنعت، خدمات و اقتصاد کشورها صورت گرفته است، یکی از نیازهای اساسی رشد انسان، داشتن شغلی است که علاوه بر تأمین نیازهای مادی بتواند نیازهای روحی او را نیز برآورده کند. این درحالی است که برخوردار نبودن از شغلی مناسب می‌تواند مانع رشد و تکامل فردی شود و در نتیجه، باعث بروز انواع آسیب‌های روحی و روانی گردد (رضوی، برومند و عظیمی، ۱۳۹۹). از سوی دیگر، کار و اشتغال به‌عنوان یک چالش به یکی از مشکلات اساسی دولت‌ها تبدیل شده و گسترش بی‌رویه آموزش عالی، رشد تقاضا و مقوله برابری فرصت‌ها، به این چالش افزوده و موجب بیکاری و ناهنجاری اقتصادی - اجتماعی و فرهنگی گردیده است. در این میان و در سال‌های اخیر، کشور ایران با مشکلات فراوانی در زمینه اشتغال مواجه بوده است؛ به‌طوری که موضوع اشتغال و توانمندی‌های شغلی دانش‌آموختگان در زمره تهدیدهای امنیتی و در تقابل با توسعه ملی قرار گرفته است (رضوی، برومند و عظیمی، ۱۳۹۹). این درحالی است که یکی از اهداف توسعه هر کشوری، اشتغال مؤثر نیروی انسانی به‌ویژه دانش‌آموختگان آموزش عالی است و آموزش عالی باید قادر به تربیت افراد آگاه، توانمند و متخصص باشد (تجری و همکاران، ۱۳۹۸). از طرفی، اشتغال و استفاده از ظرفیت‌های انسانی یکی از دغدغه‌های اصلی تمام جوامع است، چرا که عدم استفاده از ظرفیت‌های بالقوه انسانی نه تنها از طریق افزایش آمار بیکاری، تهدیدی برای مشروعیت و کارآمدی دولت‌ها است، بلکه عدم استفاده از این ظرفیت‌ها به‌معنی عدم بهره‌وری در سطح ملی محسوب می‌شود (شرفی و همکاران، ۱۳۹۸). در این میان، مطالعه بازار کار در کشورهای مختلف نشان می‌دهد که بیشتر کشورهای دنیا با مسائل و مشکلات اشتغال درگیرند، ولی تعدد عوامل مشکل‌آفرین و ناشناخته بودن برخی از آن‌ها در کشورهای جهان سوم موجب پیچیده‌تر شدن موضوع گردیده است (جهانگیری و همکاران، ۱۳۹۱). از سوی دیگر، موضوع اشتغال در ارتباط مستقیم با توسعه سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جامعه است و به روند توسعه و پیشرفت جامعه و موفقیت یا عدم موفقیت برنامه‌های توسعه بستگی دارد (شرفی و همکاران، ۱۳۹۸). براساس راهبرد آموزش فنی و حرفه‌ای سازمان یونسکو (۲۰۲۱ - ۲۰۱۶) افزایش بیکاری جوانان یکی از مهم‌ترین مشکلات اقتصادی جوامع امروز جهان است و به‌طور مشابه برای کشورهای کمتر توسعه‌یافته و درحال توسعه، در طول دهه آینده، باید حداقل ۴۷۵ میلیون شغل جدید برای جذب ۷۳ میلیون جوان در حال حاضر بیکار و ۴۰ میلیون نفر برای ورود سالانه جدید در بازار کار به‌وجود آورد (یونسکو، ۲۰۱۶). در این میان، اشتغال دانش‌آموختگان یکی از مهم‌ترین انتظارات جامعه و مباحث روز است که در اسناد ملی و سیاست‌های دولت در جهت کاهش بیکاری دانش‌آموختگان دانشگاهی بر آن تأکید می‌شود (شریفی اسدی و همکاران، ۱۳۹۸).

اما آنچه که در مورد بازار کار ایران کمتر مورد توجه قرار گرفته است، اشتغال پایدار و میزان استمرار فرصت‌های شغلی است. اشتغال پایدار به معنی ثبات و استمرار فرصت‌های شغلی و حمایت از افراد به منظور ماندن و پیشرفت در یک شغل تعریف شده است (فیض‌پور و محدث، ۱۳۹۷). از سوی دیگر، اشتغال پایدار و موثر دانش‌آموختگان آموزش عالی به این معناست که دانش‌آموختگان بتوانند شغل مناسب خود را پیدا کنند، از طریق شغل خود بتوانند برای خود، سازمان خود و کشور خود مفید باشند، بین دانش، مهارت و گرایش‌های موردنیاز برای تصدی شغل موجود و دانش، مهارت و گرایش‌های دانش‌آموخته آموزش عالی تطبیق لازم وجود داشته باشد و در شغل خود یادگیرنده، خلاق و نوآور و دارای بهره‌وری لازم در فعالیت مربوطه باشند (مرکز پژوهش‌های مجلس، ۱۳۹۳). براساس گزارش مرکز آمار ایران^۱ (۱۳۹۹)، بیش از ۲/۴ میلیون نفر فاقد شغل در کشور وجود دارد که سهم شایان توجهی از آنان را دانش‌آموختگان دانشگاهی تشکیل می‌دهند. در این میان، یکی از رشته‌های دانشگاهی که با وجود داشتن ظرفیت فراوان به منظور ایجاد اشتغال برای دانش‌آموختگان دانشگاهی و جذب نیروهای متخصص، مشکل بیکاری و برخوردار نبودن از دورنمایی روشن در زمینه اشتغال در آن وجود دارد، رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی است (برومند و همکاران، ۱۳۹۰). نبود بازار کار برای دانش‌آموختگان علوم ورزشی در نظام آموزش عالی از یک طرف و ضعف‌های علمی و فناوری در صنعت ورزش و سازمان‌های ورزشی در کشور از سوی دیگر، سبب شده است تا توسعه علمی و اقتصادی ورزش به‌طور اعم و اشتغال دانش‌آموختگان در ورزش به صورت اخص، مسئله‌ای مهم و راهبردی تلقی شود. از این رو، بازنگری در سیستم آموزش، هدایت و اشتغال دانش‌آموختگان علوم ورزشی و تحلیل محیط اشتغال در ورزش کشور ضرورت دارد (رضوی، برومند و عظیمی، ۱۳۹۹). تاکنون، آماری دقیق و رسمی از دانش‌آموختگان علوم ورزشی بیکار در کشور ارائه نشده است، اما براساس گزارش کارگروه اشتغال در ورزش، بیش از ۱۰۰ هزار فارغ‌التحصیل حوزه علوم ورزشی در کشور وجود دارد (پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی، ۱۳۹۹، الف). از طرفی، طبق مطالعات انجام شده در سال ۱۳۹۹، آمار دانش‌آموختگان علوم ورزشی از دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی ایران طی سال‌های ۱۳۸۶ الی ۱۳۹۷، حدود ۱۱۵ هزار نفر برآورد شده است (پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی، ۱۳۹۹، ب). این در حالی است که ورزش یکی از ابزارهای تاثیرگذار در هدایت نیروهای اجتماعی جهت تحقق توسعه پایدار به ویژه در جوامع با رشد جمعیت بالاست که توان ایجاد ارزش افزوده بیشتری نسبت به سایر عوامل را دارد. همچنین، ورزش یکی از اصلی‌ترین ابزار توجه به انسان به عنوان محور توسعه پایدار و عاملی برای مقابله با پیامدهای منفی شهرنشینی محسوب می‌شود (وزارت ورزش و جوانان، ۱۳۹۴).

۱ مرکز آمار ایران، ۱۳۹۹

شناسایی و تحلیل عوامل زمینه‌ای و مداخله‌گر موثر بر اشتغال پایدار دانش‌آموختگان علوم ورزشی ایران

از سوی دیگر، یکی از ابزارهای مهم برای بهبود شاخص‌های توسعه‌یافتگی کشور، بهره‌گیری از اقتصاد ورزش است؛ زیرا ورزش نه تنها در سطح ملی یک صنعت درآمدزاست، بلکه می‌تواند به توسعه اقتصادهای محلی و کوچک کمک بسیار فراوانی کند (امینی، اتقیا و نوروزی، ۱۳۹۹). بررسی‌ها و تجربیات کشورهای مختلف مشخص کرده است که "ایجاد فرصت‌های شغلی" از مهم‌ترین اثرات مستقیم اقتصادی صنعت ورزش به‌شمار می‌رود و همین موضوع باعث شده تا بعضی از کشورها به دنبال برآورد تعداد فرصت‌های شغلی ایجاد شده توسط صنعت ورزش و سهم ورزش از کل اشتغال در کشور خود باشند. به عنوان مثال، سهم صنعت ورزش از کل اشتغال در هنگ‌کنگ ۲/۵ درصد، استرالیا ۲/۷ درصد، اسکاتلند ۱/۹ درصد و نیوزلند ۱/۳ درصد اعلام شده است (وزارت ورزش و جوانان، ۱۳۹۴). همچنین، طبق گزارش وب‌سایت یورواستات^۱ (۲۰۱۹)، بین سال‌های ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۷، تقریباً در همه کشورهای عضو اتحادیه اروپا اشتغال در ورزش به ویژه در بین دانش‌آموختگان آموزش عالی با سرعت زیادی افزایش یافته؛ به طوری که نرخ اشتغال در حوزه ورزش از ۰/۷ به ۰/۸ درصد از کل اشتغال اتحادیه اروپا رسیده است که در این میان، سهم کشورهای انگلستان و آلمان بیشتر بوده است. از طرفی، جوانان سهم قابل توجهی در اشتغال ورزشی داشتند و ۳۷ درصد این افراد از تحصیلات عالی دانشگاهی نیز برخوردار بودند. همچنین در گزارشی دیگر از وب‌سایت یورواستات (۲۰۲۰)، شاغلان حوزه ورزش در ۲۷ کشور عضو اتحادیه اروپا را در سال ۲۰۱۹، بیش از ۱/۳ میلیون نفر تخمین می‌زند که نسبت به سال ۲۰۱۴، معادل ۲۰۰ هزار نفر شاغل رشد داشته است. از طرفی، طبق مطالعات انجام شده در سال ۱۳۹۹، تعداد شاغلان در صنعت ورزش کانادا حدود ۹۴۶ هزار نفر در آلمان، حدود ۶۰۴ هزار نفر در فرانسه، حدود ۲۹۵ هزار نفر در انگلستان، حدود ۲۶۱ هزار نفر در ایتالیا، حدود ۲۱۳ هزار نفر و در استرالیا حدود ۱۶۳ هزار نفر گزارش شده است؛ در حالی که مجموع نیروی انسانی شاغل در حوزه ورزش کشور (شامل وزارت ورزش و جوانان؛ معلمان و اساتید ورزش؛ بازیکنان حرفه‌ای؛ داوران، مربیان، پزشکان، تکنسین‌ها و ماساژورها؛ شاغلان در ورزش سایر وزارتخانه‌ها و نهادها و مؤسسات؛ باشگاه‌های ورزشی خصوصی و دولتی؛ فدراسیون‌ها و هیئت‌های ورزشی و شرکت‌ها و تولیدی‌های ورزشی) بالغ بر ۱۶۴ هزار نفر برآورد شده است (پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی، ۱۳۹۹، ب). علاوه بر این، ایجاد خدمات و محصولات ورزشی متناسب با گروه‌ها با هر وضعیت اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی نمونه گسترده‌تری از صنعت ورزش است (مک‌نیف^۲، ۲۰۱۹). به طور مثال، در بسیاری از جوامع صنعت ورزش به‌عنوان یکی از راه‌کارهای توسعه اقتصادی یاد می‌شود؛

1 Eurostat

2 McNiff

به عبارتی، صنعت ورزش در بسیاری از کشورهای توسعه یافته نقش مهمی در مسائل مالی و اقتصادی دارد (کیم^۱، ۲۰۲۰).

به علاوه، صنعت ورزش یکی از صنایع مهم در عرصه بین المللی است که امروزه کمک های فراوانی به اقتصاد جوامع گوناگون کرده است. رشد ورزش در تمامی عرصه ها و گسترش آن در تمامی گروه ها سبب شده است تا صنعت ورزش به عنوان یکی از صنایع مهم در جهان شناخته شود. گستردگی ورزش باعث شده است تا امروز شاهد شکل گیری صنعت ورزش به صورت گسترده باشیم (میر، تان، لین و چونگ^۲، ۲۰۱۸). به طور مثال، بازار جهانی ورزش در سال ۲۰۱۸ به ارزش تقریبی ۴۸۸/۵ میلیارد دلار رسیده است که این رشد در مقایسه با سال ۲۰۱۴ دارای نرخ رشد سالانه ۴/۳ درصد است و پیش بینی می شود تا سال ۲۰۲۲ با نرخ رشد احتمالی ۵/۹ درصد به ارزش تقریبی ۶۱۴/۱ میلیارد دلار برسد. این موضوع نشان می دهد که صنعت ورزش به عنوان یک صنعت مهم و کلیدی در بسیاری از کشورها استفاده شده است (کوکولاکاکیس و گراتون^۳، ۲۰۱۹). همچنین، طبق مطالعات انجام گرفته، سهم صنعت ورزش از تولید ناخالص داخلی کشورها به صورت کلی بین ۰/۷۵ تا ۴/۴ درصد متغیر بوده است (رضایی و صالحی پور، ۱۳۹۷). به عبارتی، در کشورهای توسعه یافته ارزش افزوده صنعت ورزش بخش چشم گیری از تولید ناخالص داخلی را تشکیل می دهد و نقش مهمی در ایجاد درآمد، در اشتغال، تفریح و سرگرمی دارد (عاشوری، ۱۳۹۷)، این در حالی است که سهم صنعت ورزش در تولید ناخالص داخلی ایران در سال ۱۳۹۵ به مقدار ۰/۵ درصد و در سال ۱۳۹۶ به مقدار ۰/۶ درصد گزارش شده- که به طور معناداری کمتر از شاخص جهانی است (سازمان برنامه و بودجه، ۱۳۹۷). از طرفی، طبق مطالعات انجام شده در سال ۱۳۹۹، ارزش دارایی یا درآمد سالانه ورزش در ایران حدود ۲۵ هزار میلیارد تومان در مقابل کل تولید ناخالص داخلی کشور^۴ (GDP) تخمین زده شده است (پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی، ۱۳۹۹، ب). با توجه به مطالب بیان شده، می توان نتیجه گرفت که جنبه های اقتصادی ورزش امروزه در جهان بسیار گسترش یافته (نصیرزاده، ۱۳۹۲) و از طرفی، امروزه ورزش جایگاهی مناسب و متنوع برای ایجاد اشتغال و فعالیت های اقتصادی دارد که با شناخت زمینه های کاری در آن می توان فرصت های جدیدی را به جوانان و جامعه معرفی کرد تا از آن برای پیشرفت و توسعه اقتصادی و اجتماعی بهره گرفت (برومند، ۱۳۹۰). بر این اساس، یکی از دغدغه ها و درگیری های ذهنی مسئولان شناخت عوامل زمینه ای و مداخله گر مؤثر بر اشتغال پایدار دانش آموختگان آموزش عالی است. در این راستا، مرکز پژوهش های مجلس (۱۳۹۳)، در گزارش خود نشان داد که دانش آموختگان دانشگاهی در

1 Kim

2 Meier, Tan, Lim & Chung

3 Kokolakakis & Gratton

4 Gross domestic product

شناسایی و تحلیل عوامل زمینه‌ای و مداخله‌گر موثر بر اشتغال پایدار دانش‌آموختگان علوم ورزشی ایران

ایران، به دلیل «ضعف ساختاری نظام اقتصادی، دانش‌بری پایین فعالیت‌های اقتصادی، سطح پایین فناوری و نوآوری، ضعف کارآفرینی مبتنی بر دانش، کیفیت پایین آموزش عالی، ضعف مهارت‌های اشتغال‌پذیری و کارآفرینی، عدم تطبیق عرضه و تقاضای سرمایه انسانی و سیاست‌های نامناسب در اقتصاد و آموزش عالی، اشتغال و کارآفرینی اثربخشی در اقتصاد کشور ندارند.

رستمی (۱۳۹۵) «عدم تناسب محتوای آموزشی با نیازهای بازار کار، کیفیت پایین دوره‌های کارآموزی، ضعف مشاوره شغلی و عدم حمایت دولت از اشتغال و کارآفرینی» را چالش‌های اشتغال دانش‌آموختگان علوم ورزشی بیان نمود. قربانی (۱۳۹۷) مقوله‌های «شرایط جغرافیایی، فرهنگی، اقتصادی و توانایی کارآفرینان ورزشی» را به‌عنوان مهم‌ترین مولفه‌های عوامل زمینه‌ای در اشتغال‌زایی در ورزش معرفی کرد. تقیان دینانی (۱۳۹۷) به‌ترتیب عوامل «اقتصادی، فنی، فردی، سیاسی و اجتماعی-آموزشی» را در راه‌اندازی و توسعه کسب‌وکارهای ورزشی دانش‌آموختگان علوم ورزشی موثر دانست. تجری و همکاران (۱۳۹۸) مقوله‌های «سیاست‌گذاری، فضا و امکانات آموزشی، بومی‌سازی، اقتصاد و مسائل مالی، توسعه فرهنگی کارآفرینی؛ دوری از سیاست‌زدگی، جلوگیری از توسعه کمی رشته، افزایش مسئولیت‌پذیری دانشگاه، منع موازی‌کاری، برندسازی، اعتبارسنجی، تحقیقات کاربردی، آسیب‌شناسی، مدیریت استعداد، ویژگی‌های شخصیتی، ارتباطات و شبکه‌سازی و بازسازی جایگاه دانشگاه و رشته» را به‌ترتیب به‌عنوان مهم‌ترین مؤلفه‌های عوامل زمینه‌ای و مداخله‌گر در اشتغال‌زایی دانش‌آموختگان علوم تربیتی شناسایی نمودند. خسرومنش و همکاران (۱۳۹۸) مقوله‌های «مشکلات اقتصادی، فرهنگی، سیستمی، ضعف صنعت کالا و تجهیزات ورزشی، مشکلات اماکن ورزشی و رقبای ورزش» را به‌عنوان مهم‌ترین مولفه‌های مداخله‌گر صنعت ورزش ایران معرفی نمودند. شرفی و همکاران (۱۳۹۸) عوامل «ساختاری و نهادی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، زیست محیطی، آموزش و فناوری» را به‌عنوان عوامل موثر بر اشتغال پایدار معرفی نمودند. نیازی، نظری و عظیم‌زاده (۱۳۹۹) مقوله‌های «ویژگی شخصیتی افراد، آموزش، عوامل سیاسی، جذب منابع مالی، تفکر راهبردی مدیران و همکاری بین‌دستگاهی» را به‌ترتیب به‌عنوان مهم‌ترین مولفه‌های عوامل زمینه‌ای و مداخله‌گر توسعه پایدار کارآفرینی ورزشی شناسایی نمودند. قربانی و صفری (۱۳۹۹) مقوله‌های «بسترها و زیرساخت‌های پشتیبان، ضعف در تفکر کارآفرینی و حمایت مدیریتی، نفوذ ناکافی ورزش در جامعه، حمایت اجتماعی، نیروی انسانی متخصص، قصد کارآفرینی، حمایت مالی و عوامل سیاسی، اقتصادی و مدیریتی» را به‌ترتیب به‌عنوان مهم‌ترین مولفه‌های عوامل زمینه‌ای و مداخله‌گر در توسعه مشاغل ورزشی ایران معرفی نمودند. نادریان جهرمی و پژوهان (۱۳۹۹) «تطبیق رشته‌های دانشگاهی با مشاغل متنوع ورزشی، جهت‌دادن به پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دانشجویی به موضوعات کارآفرینی و فناوری اطلاعات در ورزش، ایجاد، دانش، توانش و نگرش مثبت به کارآفرینی، آموزش مبانی کارآفرینی، تجارت الکترونیکی و فرآوری تجارت در

حوزه ورزش و استارت‌آپ‌های ورزشی، ارتقای زیرساخت‌های فناوری کشور در حوزه ورزش، حمایت اقتصادی دولت از کسب‌وکارهای ورزشی، راه‌اندازی منطقه صنعتی مختص تولیدات و تجهیزات ورزشی، آموزش راه‌اندازی کسب‌وکارها و مشاغل ورزشی، ایجاد و حمایت از توسعه مراکز تحقیق و توسعه و شرکت‌های دانش‌بنیان در حوزه ورزش، همکاری علمی ورزشی با کشورهای پیشرفته در حوزه ورزش، ارتباط مؤثر صنعت، خدمات و دانشگاه در حوزه ورزش، برگزاری کارگاه‌های اثربخش کارآفرینی در ورزش، نهادینه کردن فرهنگ کارآفرینی در ورزش، تاکید بر سواد اطلاعاتی، تکریم نظام‌دار دانشجویان کارآفرین، تاکید بر نوآوری‌های بومی در کارآفرینی و داشتن اراده و پشتکار، مدیریت زمان، انگیزه فعالیت و شناسایی فرصت‌ها و داشتن ابتکار عمل» را به‌عنوان مهم‌ترین راه‌کارهای ایجاد اشتغال برای دانش‌آموختگان علوم ورزشی معرفی نمودند. رضوی و همکاران (۱۴۰۰) بیان نمودند که اکوسیستم اشتغال دانش‌آموختگان علوم ورزشی از نظام‌مندی و کارآمدی مناسبی برخوردار نیست. موری هانتر^۱ (۲۰۱۹) دلیل اصلی بیکاری فارغ‌التحصیلان آموزش عالی مالزی را عدم تطابق مدارک تحصیلی آن‌ها با نیازهای بازار کار معرفی نمود و تجدید نظر در آموزش عالی و تمایل به آموزش فنی و حرفه‌ای را توصیه می‌کند. راتن^۲ (۲۰۱۹) اختصاص منابع مالی به توسعه صنعت ورزش را مهم‌ترین راهبرد ایجاد و توسعه اشتغال‌زایی در ورزش معرفی نمود. گوس^۳ (۲۰۱۹) پس از بررسی رشد اقتصادی و اشتغال در کشورهای شرق آسیا از عدم اشتغال‌زایی مناسب و قابل توجه به دلیل رشد اقتصادی پایین و نبود منابع مالی کافی در این کشورها خبر داد. آهونن^۴ (۲۰۱۹) حمایت دولت از شرکت‌های کارآفرین و کسب‌وکارهای کوچک و متوسط در زمینه ورزش‌های قهرمانی را موجب توسعه کارآفرینی ورزشی معرفی نمود، این در حالی است که یکی از حوزه‌های مهم در زمینه ایجاد اشتغال جوانان کشور، حوزه ورزش می‌باشد که با توجه به پتانسیل بالای آن می‌تواند جهت دستیابی به سیاست‌های اشتغال‌زایی و کاهش نرخ بیکاری نقش بسیار مهمی را ایفا نماید (پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی، ۱۳۹۹، ب). به نظر می‌رسد در برابر راهبرد موجود که اشتغال‌زایی را در قالب راه‌حل‌های مقطعی و غیرپایدار دنبال می‌کند، نیاز به تغییر راهبردی در این زمینه احساس شده و نیاز به اتخاذ راهبرد ایجاد و توسعه اشتغال پایدار به شدت احساس می‌گردد. از این رو، اگر میزان بازدهی دانش‌آموختگان علوم ورزشی و جذب آن‌ها در مشاغل وابسته به این رشته و همچنین، محتوای دروس و آموخته‌های ایشان با نیاز جامعه و بازار کار همخوانی داشته باشد، می‌توان به کارایی و بهره‌وری رشته علوم ورزشی در جامعه امیدوار بود (قربانی، ۱۳۹۲). پس ضرورت دارد به شناسایی و تحلیل عوامل زمینه‌ای و مداخله‌گر موثر بر ایجاد اشتغال پایدار

1 Murray Hunter

2 Ratten

3 Ghose

4 Ahonen

شناسایی و تحلیل عوامل زمینه‌ای و مداخله‌گر موثر بر اشتغال پایدار دانش‌آموختگان علوم ورزشی ایران

برای این قشر مهم از جامعه حساس بود. اگرچه مسئله اشتغال از دیرباز مورد توجه پژوهشگران کشور قرار گرفته است، اما پژوهش‌های اندکی در چارچوب ادبیات اشتغال پایدار دانش‌آموختگان دانشگاهی به‌طور اعم و دانش‌آموختگان علوم ورزشی به‌طور اخص انجام گرفته است. بنابراین، با توجه به وضعیت نامطلوب اشتغال دانش‌آموختگان علوم ورزشی، لزوم برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری درست در این بخش نمایان است. به‌طور کلی، صنعت ورزش در جهان جایگاهی متنوع برای فعالیت‌های اقتصادی و ایجاد اشتغال پایدار پیدا کرده است. با وجود این پتانسیل در صنعت ورزش و با توجه به نرخ بیکاری در کشور، پیش‌بینی می‌شود که در این حوزه چالش‌هایی وجود دارد. از این‌رو، محقق قصد دارد تا با شناسایی عوامل زمینه‌ای و مداخله‌گر تاثیرگذار بر ایجاد اشتغال پایدار دانش‌آموختگان علوم ورزشی ایران و از طریق اکتشاف، استخراج و تحلیل شاخص‌ها و ابعاد مرتبط با موضوع بتواند از یک‌سو موجبات بهره‌مندی سیاست‌گذاران و دست‌اندرکاران حوزه ورزش از نتایج حاصل در راستای اصلاح محیط اشتغال پایدار دانش‌آموختگان علوم ورزشی را فراهم نماید- که این امر به نوبه خود منجر به ایجاد و توسعه اشتغال‌زایی پایدار در صنعت ورزش خواهد شد- و از سوی دیگر، به سایر پژوهشگران مدیریت ورزشی که نیازمند تفکر سیستمی در حوزه اشتغال پایدار دانش‌آموختگان تربیت بدنی و علوم ورزشی هستند، کمک نماید تا از آن استفاده کنند.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر به لحاظ هدف، کاربردی و به روش کیفی و از نوع نظریه زمینه‌ای یا مبنایی است. جامعه آماری پژوهش شامل متخصصان، سیاست‌گذاران و صاحب‌نظران آشنا با موضوع اشتغال در ورزش است که اساتید مدیریت ورزشی، مدیران ارشد اجرایی حوزه ورزش مانند مدیران عالی در وزارت ورزش و جوانان، کارگروه اشتغال در ورزش و سازمان ورزش شهرداری تهران و مدیران ارشد اجرایی حوزه اشتغال مانند کمیسیون راهبردی مجلس شورای اسلامی کشور را در بر می‌گیرد (جدول ۲) که مورد مصاحبه کیفی قرار گرفتند. روش نمونه‌گیری در این تحقیق، هدفمند به شیوه گلوله برفی بود که تا مرحله اشباع نظری مفاهیم- یعنی تا حدی که بینش و بصیرتی جدید به‌زعم تشخیص و دسته‌بندی محقق حاصل نیاید- پیش رفت (۱۶ نفر). ابزار تحقیق، مصاحبه‌های کیفی عمیق و نیمه‌سازمان‌یافته (باز و انعطاف‌پذیر) بود. در این روش تحقیق، آزمایش و اعتبارسنجی هیچ فرضیه‌ای از پیش تعیین نمی‌شود و پژوهشگران کیفی، مسئولیت و نقش تفسیر داده‌ها مبتنی بر تکرارپذیری مقوله‌ای و بسامد بیشتر مقولات و تفسیر دیده‌ها، شنیده‌ها و خواننده‌ها را بر عهده می‌گیرند. روایی در پژوهش کیفی، بیشتر بر روی صحت داده‌ها (روایی درونی) تاکید دارد تا معنایی که در مطالعات کمی به‌کار می‌رود. اگر مصاحبه‌شوندگان (مشارکت‌کنندگان در پژوهش) یافته‌های پژوهش را مورد تأیید قرار دهند، می‌توان نسبت به روایی پژوهش بیشتر مطمئن گردید. در این پژوهش، با ارائه بازخورد به مصاحبه‌شوندگان و قرار دادن آن‌ها در مسیر پژوهش- به‌طوری‌که بر نحوه

پاسخ‌گویی آن‌ها تأثیر نگذارد- در جهت افزایش روایی درونی اقدام شد. در ضمن پس از انجام هر مصاحبه، اطلاعات به دست آمده تا آن مرحله ارائه شد و در صورتی که مصاحبه‌شونده نکاتی را نسبت به آن‌ها داشت، مورد بحث قرار گرفت. این کار پس از انجام مصاحبه نیز انجام شد تا مصاحبه خالی از هرگونه پیش فرض و جهت‌گیری انجام شود. همچنین، در پژوهش حاضر جهت بررسی پایایی کدگذاری مصاحبه‌ها از روش پایایی درون موضوعی استفاده شد که بدین منظور از یک متخصص مدیریت ورزشی با سابقه انجام کار کیفی درخواست شد تا با عنوان همکار پژوهش شرکت کند. سپس محقق به کمک همکار، سه مصاحبه را در فاصله یک ماه کدگذاری کردند. نتایج نشان داد که تعداد کل کدها در این سه مصاحبه برابر با ۸۷ مورد و تعداد توافق برابر ۳۶ است. سپس با استفاده از فرمول (تعداد کل توافقات $\times 2 \div$ تعداد کل کدها ضربدر ۱۰۰)، درصد توافق درون موضوعی محاسبه گردید. باتوجه به اینکه پایایی کل ۸۲ درصد محاسبه گردید و این میزان پایایی بیش از ۶۰ درصد است، قابلیت اعتماد کدگذاری‌ها مورد تأیید قرار گرفت (جدول ۱):

جدول ۱: نتایج پایایی بین دو کدگذار

شماره مصاحبه	تعداد کل کدها	تعداد توافق	پایایی
۳	۳۵	۱۵	۰/۸۵
۵	۲۲	۹	۰/۸۱
۱۳	۳۰	۱۲	۰/۸۰
مجموع	۸۷	۳۶	۰/۸۲

یافته‌های پژوهش

در جدول ۲ ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مصاحبه‌شوندگان ارائه شده است:

جدول ۲: توزیع فراوانی مصاحبه‌شوندگان بر اساس ویژگی‌های جمعیت‌شناختی

متغیر	ویژگی جمعیت‌شناختی	فراوانی	درصد فراوانی
جنسیت	مرد	۱۲	٪۷۵
	زن	۴	٪۲۵
تحصیلات	دکتری	۱۶	٪۱۰۰
تخصص	اعضای هیئت علمی علوم ورزشی	۱۰	٪۶۲
	مدیران ارشد اجرایی حوزه ورزش	۳	٪۱۹
	مدیران ارشد اجرایی حوزه اشتغال	۳	٪۱۹

در مرحله کدگذاری باز ابتدا متن مصاحبه‌ها تحلیل محتوای عرفی شدند؛ یعنی متن مصاحبه‌ها به صورت خط به خط تجزیه و تحلیل شدند. مفاهیم نامربوط و نامناسب حذف، جملات و مفاهیم کلیدی استخراج و مفاهیم مشابه درهم ادغام گردیدند. سپس، در مرحله کدگذاری محوری، مفاهیم مشابهی که در مرحله کدگذاری باز شناسایی شده بودند، دسته‌بندی گردیدند و براساس تقارب و مشابهت مفاهیم،

شناسایی و تحلیل عوامل زمینه‌ای و مداخله‌گر موثر بر اشتغال پایدار دانش‌آموختگان علوم ورزشی ایران

زیرطبقات شکل گرفتند. در نهایت، زیرطبقات تشکیل شده براساس مدل نظریه برپایه^۱، طبقات اصلی را به وجود آوردند. در مجموع، تعداد ۵۶ مفهوم اصلی شناسایی که در ۲ مقوله اصلی و ۹ مقوله فرعی در قالب جدول ۳، دسته‌بندی شدند:

جدول ۳: نحوه شکل‌گیری مفاهیم و مقولات بدست آمده از کدگذاری باز، محوری و انتخابی

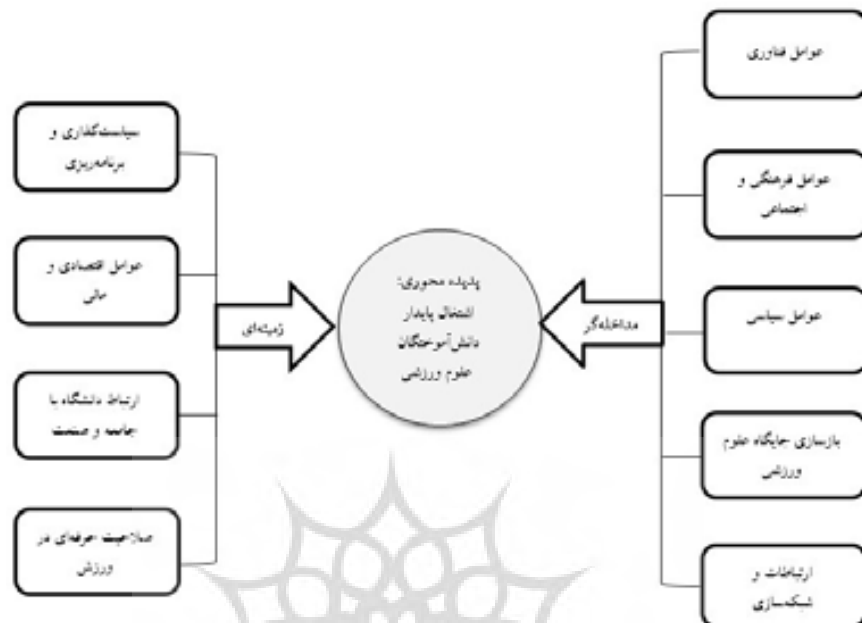
مقولات اصلی	مقولات فرعی	مفاهیم اصلی
عوامل زمینه‌ای	سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی	عدم تطابق اسناد بالادستی با سیاست‌های اشتغال دانش‌آموختگان فقدان متولی مشخص پیگیری امور اشتغال در ورزش عدم ارائه خط‌مشی کارآفرینی در سند چشم‌انداز ورزش طرح جامع تأسیس مراکز سنجش، مشاوره و تجویز برنامه‌تربیتی راه‌اندازی نظام جامع باشگاه‌داری و خدمات ورزشی تدوین و اجرای طرح جامع تعریف و طبقه‌بندی مشاغل ورزشی استفاده از تجربه‌های موفق دیگر کشورها در حوزه اشتغال در ورزش تعدد نهادها و مراکز سیاست‌گذاری اشتغال در صنعت ورزش ارائه برنامه جامع و عملیاتی اشتغال در صنعت ورزش ایجاد ثبات در سیاست‌گذاری‌های اشتغال دانش‌آموختگان تحریم‌های بین‌المللی بر بخش‌های مختلف اقتصاد کشور
	عوامل اقتصادی و مالی	تقاضای پایین اقتصاد و بازار کار برای دانش‌آموختگان علوم ورزشی دانش‌بری پایین فعالیت‌های اقتصادی و کارآفرینی در ایران پایین بودن سهولت انجام کسب‌وکار و کارآفرینی در اقتصاد ایران عدم شفافیت مالی و پرداخت‌های عادلانه در صنعت ورزش تأسیس بانک ورزش جهت حمایت مالی از اشتغال در ورزش
	ارتباط دانشگاه با جامعه و صنعت	لزوم ارتباط دانشگاه با صنعت به‌عنوان موتور محرک توسعه دانش و فناوری توسعه تعاملات برون‌سپاری دانشکده‌های علوم ورزشی با سایر سازمان‌ها آموزش نیروی انسانی متخصص و کارآمد موردنیاز صنعت ورزش لزوم تجاری‌سازی دستاوردهای پژوهشی دانشگاه‌ها
	عوامل زمینه‌ای	ارتباط دانشگاه با جامعه و صنعت لزوم تحقیقات مشترک بین دانشگاه، صنعت و سازمان‌های ورزشی تدوین طرح مهارت‌آموزی دانشجویان علوم ورزشی در محیط کار واقعی ارتقای بهره‌وری و فناوری دانش‌آموختگان از طریق جذب در صنعت ورزش
	صلاحیت حرفه‌ای در ورزش	مدیریت منابع در صنعت ورزش مدیریت تغییر، تحول و تعارض در صنعت ورزش مدیریت دانشی و بهره‌وری در صنعت ورزش

قانون‌مداری، اخلاق‌گرایی و حرفه‌ای‌گرایی در صنعت ورزش		
نظام‌مند شدن مدیریت صنعت ورزش		
تعریف دوره‌های کاربردی در چارچوب نظام صلاحیت حرفه‌ای در ورزش		
حمایت از استارت‌آپ‌های ورزشی با توسعه اکوسیستم نوآوری		
تشکیل واحدهای فناور و شرکت‌های دانش‌بنیان در صنعت ورزش	عوامل فناوری و فناوری	
توسعه برگزاری نمایشگاه‌های sportex در سطح محلی، ملی و منطقه‌ای		
توسعه برگزاری فستیوال نوآوری‌های صنعت ورزش و توانبخشی		
برگزاری رویدادهای از ایده تا اجرا و استارت‌آپ ویکندهای ورزشی		
نقش مهم رسانه‌ها در آگاهی‌رسانی و تبلیغات اشتغال در ورزش	عوامل فرهنگی و اجتماعی	
فضای مطلوب فرهنگی و اجتماعی جهت رشد خدمات ورزشی		
نگرش مثبت جامعه به ارائه خدمات نوین ورزشی		عوامل مداخله‌گر
بهبود آگاهی جامعه از فوائد ورزش در نظام سلامت و اشتغال جوانان		
منزلت اجتماعی شغل‌های ورزشی به‌عنوان ارزش در جامعه		
نبود جایگاه ورزش در اولویت اشتغال‌زایی سیاست‌مداران		
عدم آگاهی دولت‌مردان از اهمیت صنعت ورزش در اشتغال‌زایی		
عدم ارتباط و هماهنگی مناسب بین دولت، دانشگاه و صنعت ورزش	عوامل سیاسی	
ضعف دیپلماسی اقتصادی ورزشی در یافتن بازارهای جدید		
دخالتهای غیرحرفه‌ای افراد و جریان‌های سیاسی در حوزه ورزش		
ضعف مدیریت همکاری‌های بین‌المللی در حوزه صنعت ورزش		
عدم درک صحیح از جایگاه واقعی علوم ورزشی در جامعه	بازسازی جایگاه رشته	
توسعه قابلیت‌های علوم ورزشی از طریق تبلیغات و آگاه‌سازی		
تدوین طرح توانمندسازی و اشتغال‌پذیری دانش‌آموختگان علوم ورزشی	علوم ورزشی	
توسعه کمی و نامتناسب علوم ورزشی با نیازمندی‌ها و الگوی توسعه کشور		
لزوم استفاده از ظرفیت علوم ورزشی در نظام سلامت جامعه		عوامل مداخله‌گر
تأسیس انجمن دانش‌آموختگان علوم ورزشی ایران		
ایجاد شبکه ارتباط و تعامل بین دانش‌آموختگان علوم ورزشی		
اطلاع‌رسانی به دانش‌آموختگان علوم ورزشی در مورد نیازهای بازار کار	ارتباطات و شبکه‌سازی	
شبکه‌سازی میان دانشکده‌های علوم ورزشی موفق در زمینه اشتغال		
توجه به دیپلماسی ورزشی و توسعه ارتباطات بین‌المللی		
برگزاری نشست‌های تخصصی اشتغال در ورزش		

در شکل ۱، مدل داده‌بنیاد عوامل زمینه‌ای و مداخله‌گر موثر بر اشتغال پایدار دانش‌آموختگان علوم ورزشی ایران نشان داده شده است. در پژوهش حاضر تعداد ۲۹ مفهوم اصلی به‌عنوان عوامل زمینه‌ای شناسایی گردید که در قالب ۴ مقوله فرعی قرار داده شده اند (جدول ۳). از طرفی، همان‌گونه که در جدول

شناسایی و تحلیل عوامل زمینه‌ای و مداخله‌گر موثر بر اشتغال پایدار دانش‌آموختگان علوم ورزشی ایران

۳، قابل مشاهده است تعداد ۲۷ مفهوم اصلی به‌عنوان عوامل مداخله‌گر شناسایی گردید که در قالب ۵ مقوله فرعی دسته‌بندی شدند.

شکل ۱: شناسایی عوامل زمینه‌ای و مداخله‌گر موثر بر اشتغال پایدار دانش‌آموختگان علوم ورزشی ایران

بحث و نتیجه‌گیری

آمارها، اطلاعات و پژوهش‌های انجام شده در مورد وضعیت اشتغال کشور حاکی از افزایش روزافزون نرخ بیکاری دانش‌آموختگان دانشگاهی در سال‌های اخیر است (وزارت علوم، ۱۳۹۸). از طرفی، بدون در نظر گرفتن عوامل محیطی، اقتصاد و اجتماعی نمی‌توان به توسعه پایدار اندیشید (جلیچا و کیتاوا، ۲۰۱۷). از این‌رو، بازنگری در سیستم آموزش، هدایت و اشتغال دانش‌آموختگان علوم ورزشی و تحلیل محیط اشتغال در ورزش کشور ضرورت دارد (رضوی و همکاران، ۱۴۰۰). در این میان، عوامل زمینه‌ای مجموعه خاصی از شرایط هستند که در یک زمان و مکان خاص جمع می‌آیند تا مجموعه اوضاع و احوال و مسائلی را پدید آورند که اشخاص با عمل و تعاملات خاص به آن‌ها پاسخ می‌دهند (تجری و همکاران، ۱۳۹۸).

به‌عبارتی، شرایط زمینه‌ای شامل مقوله‌هایی می‌شوند که بستر لازم را برای خلق و ایجاد اشتغال پایدار در صنعت ورزش برای دانش‌آموختگان علوم ورزشی فراهم می‌کنند. در این راستا، نتایج پژوهش در حوزه عوامل زمینه‌ای نشان‌دهنده مولفه‌های متعددی است؛ از جمله «سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی مناسب در حوزه اشتغال پایدار دانش‌آموختگان دانشگاهی» به‌منظور ایجاد حمایت‌های همه‌جانبه ضروری به‌نظر

می‌رسد. بر این اساس، با توجه به اینکه یکی از دغدغه‌های اصلی دانش‌آموختگان آموزش عالی در جامعه موضوع اشتغال آنان است، شرایط حاضر را می‌توان حساس‌ترین مقطع زمانی به لحاظ سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی و توجه به امر اشتغال کشور دانست (سازمان برنامه و بودجه، ۱۳۹۷). بی‌تردید، تحقق حداکثری ایجاد و توسعه اشتغال پایدار برای دانش‌آموختگان علوم ورزشی ایران در گروی هماهنگی سیاست‌های آموزش عالی با سیاست‌های اقتصادی، اشتغال، علم و فناوری و همچنین سیاست‌های صنعتی و تجاری است. لذا در راستای تحقق آن، تدوین برنامه جامع اشتغال‌پذیری دانش‌آموختگان علوم ورزشی ضروری است تا از حرکت‌های جزیره‌ای و پراکنده و فاقد خاصیت هم‌افزایی در ایجاد اشتغال پایدار در صنعت ورزش اجتناب نمود. از این‌رو، در برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری دولت باید بحث اشتغال پایدار به‌عنوان محوری‌ترین مسئله کشور مورد توجه قرار گیرد. از طرفی، در این حوزه نباید مقوله «عوامل اقتصادی و مالی» را نادیده گرفت، چرا که مصاحبه‌ها نشان دادند که شرایط اقتصادی و مالی جامعه و کشور در ایجاد اشتغال پایدار مهم و تاثیرگذارند. در این راستا، گوس (۲۰۱۹) پس از بررسی رشد اقتصادی و اشتغال در کشورهای شرق آسیا، از عدم اشتغال‌زایی مناسب و قابل توجه به دلیل رشد اقتصادی پایین و نبود منابع مالی کافی در این کشورها خبر داد. همچنین، در بررسی فضای کسب‌وکار ایران مواردی همچون تحریم‌ها، وضع تعرفه‌های سنگین دو جانبه با بعضی کشورها یا کالاها، مشکلات بانکی و نقل و انتقال پول و همچنین تعلل در پیوستن کشورمان به سازمان تجارت جهانی^۱ (WTO)، از جمله عوامل مؤثر در نامناسب بودن فضای کسب‌وکار از بُعد خارجی و مهم‌ترین عامل داخلی در نبود رونق کسب‌وکار و رکود فراگیر در اقتصاد کشور است (نیازی، نظری و عظیم‌زاده، ۱۳۹۹). در رتبه‌بندی سال ۲۰۱۹ که توسط مجمع جهانی اقتصاد^۲ (WEF) منتشر شده است، ایران در رکن "ثبات اقتصاد کلان" در بین ۱۴۱ کشور، رتبه ۱۳۴ را داراست که بدترین وضعیت را نشان می‌دهد (مرکز پژوهش‌های مجلس، ۱۳۹۸). البته، معضل بیکاری فعلی کشور لزوماً فقط به نوسانات فصلی و دوره‌ای اقتصاد مرتبط نیست و جنبه ساختاری نیز دارد. لذا تمهیدات و راه‌حل‌های موقت اگر بدون توجه به اصلاحات ساختاری اعمال گردد، جز اینکه این معضل را در آینده تشدید نماید، نتیجه دیگری نخواهد داشت (ذبیحی، شجاعی و حامی، ۱۳۹۷). از سوی دیگر، مقوله «ارتباط دانشگاه با جامعه و صنعت» نیز از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. امروزه ارتباط صنعت و دانشگاه به‌عنوان موتور محرک توسعه دانش و فناوری محسوب می‌شود. همچنین، برقراری ارتباط منسجم و سازمان‌یافته بین دانشگاه، جامعه و صنعت یکی از نیازهای اساسی کشور است و این مهم تأثیرات جدی بر هدفمند بودن آموزش‌ها و اشتغال دانش‌آموختگان خواهد داشت (وزارت علوم، ۱۳۹۸). در همین راستا گفته می‌شود، برای تضمین انتقال روان

1 World Trade Organization

2 World Economic Forum

شناسایی و تحلیل عوامل زمینه‌ای و مداخله‌گر موثر بر اشتغال پایدار دانش‌آموختگان علوم ورزشی ایران

دانش‌آموختگان از دنیای تحصیل به دنیای کار، مهارت‌ها و نگرش‌های دانشجویان از دانش نظری آن‌ها مهم‌تر است (آدریانس، بیجزمنز و گرون، ۲۰۱۹). در این میان به‌طور مثال، در کشورهای اروپایی و آمریکا، ارتباط دانشگاه با صنعت نسبتاً به‌صورت گسترده شکل گرفته است. این ارتباط مستقیماً و در بعضی دیگر از طریق واسطه‌هایی مثل شوراهای ملی تحقیقاتی و یا مراکز ملی تحقیقاتی انجام می‌گیرد. به‌عنوان نمونه، در فرانسه این ارتباط بیشتر از طریق «مرکز ملی تحقیقات»، در ایتالیا این وظیفه به‌عهده «شورای ملی تحقیقات»، در سوئیس «بنیاد ملی علوم»، در دانمارک «شورای ملی شش‌گانه»، در مالزی «فدراسیون تولیدکنندگان مالزیایی»، در سنگاپور «طرح همکاری تحقیق و توسعه» و در تایلند «هیئت توسعه علوم و فناوری» صورت می‌پذیرد. در کشور سوئیس همکاری دانشگاه و صنعت، اساس اقتصاد این کشور را تشکیل می‌دهد. در این میان، مجاورت دانشگاه‌ها با شرکت‌های تولیدی در بسیاری از صنایع، نمونه بارزی از همکاری دانشگاه و صنعت در این کشور است. در کشور آلمان نیز دانشگاه با جامعه ارتباط ریشه‌داری دارد. خدمات مشاوره‌ای برای کاهش آلودگی محیط زیست، انتقال فناوری از دانشگاه به صنعت، نمونه‌سازی و ارائه آموزش‌های لازم، تحقیق در زمینه فناوری مناسب برای صنایع موجود در هر منطقه، احداث و راه‌اندازی واحدهای جدید تولیدی برحسب تقاضا، از جمله همکاری‌های دانشگاه با جامعه و صنعت در این کشور می‌باشد. همچنین، در کشور سنگاپور که یک کشور تازه صنعتی شده می‌باشد، ارتباط قوی بین دانشگاه و صنعت به‌منظور تسهیل تبادلات و تعاملات فناوری وجود دارد. این کشور به‌دلیل سرمایه‌گذاری قابل توجه در توسعه نیروی انسانی صاحب نام می‌باشد. از طرفی، حمایت‌های مالی از پروژه‌های تحقیقاتی مشترک بین صنعت و دانشگاه نیز به‌عنوان مشوقی برای تعامل بیشتر این دو بخش محسوب می‌شود. همچنین، در بسیاری از کشورها مثل استرالیا و ترکیه، تخفیف‌های مالیاتی در ازای ارتباط آموزشی و تحقیقاتی، سرمایه‌گذاری در زمینه تحقیق و توسعه و مشاوره بنگاه‌ها با دانشگاه‌ها از سیاست‌ها و برنامه‌های مهم می‌باشد. بر این اساس، کشورمان در حال حاضر نیازمند رشد و توسعه متوازن و هماهنگ است تا در سایه آن بتواند زندگی بهتر و توأم با رفاه و آرامش بیشتر را برای جمعیت خود فراهم آورد. از این‌رو، دانشگاه‌ها و موسسات پژوهشی به‌عنوان مهم‌ترین نهادهای علمی کشور، بار پاسخ‌گویی به نیازهای جامعه را برعهده دارند و باید تلاشی همه‌جانبه در رفع مشکلات از خود نشان دهند. در این میان، پژوهش‌های انجام شده در مورد وضعیت اشتغال کشور حاکی از وجود فاصله و شکاف بین بخش صنعت و آموزش‌های دانشگاهی و عدم انطباق این آموزش‌ها با نیازهای بازار کار می‌باشد. بنابراین، ساماندهی دوره‌های مهارت‌افزایی، کارآموزی دانشجویان و پیمایش مستمر اشتغال دانش‌آموختگان دانشگاهی، گام مؤثری در جهت کاهش شکاف بین حوزه صنعت و

دانشگاه و ایجاد زمینه جهت حضور هرچه بیشتر دانش‌آموختگان آموزش عالی در محیط‌های صنعتی، تجاری و بازار کار می‌باشد.

لازم است هماهنگی و انطباق بین توانمندی‌ها و مهارت‌های فردی و تخصصی دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها با نیازهای کشور و بازار کار بیش از پیش مورد توجه واقع شود. همچنین، ضرورت توجه به توانمندسازی دانش‌آموختگان دانشگاهی براساس مهارت‌های ارتباطی و تخصصی نیز هر چه بیش‌تر احساس می‌شود (وزارت علوم، ۱۳۹۸). علاوه بر این، نظام صلاحیت حرفه‌ای گامی در جهت طبقه‌بندی، توصیف و توسعه صلاحیت‌هاست که به استانداردسازی و ارزیابی نتایج یادگیری کمک می‌نماید. در این راستا، به‌منظور تحقق مقوله «نظام صلاحیت حرفه‌ای در ورزش» باید اقدامات، سازوکارها و تعاملات بین نهادی که منجر به ایجاد، توسعه و به رسمیت شناختن یک صلاحیت می‌شود ساماندهی گردد. نتایج این بخش از پژوهش با مطالعات مرکز پژوهش‌های مجلس (۱۳۹۳)، رستمی (۱۳۹۵)، تجری و همکاران (۱۳۹۸)، قربانی و صفری (۱۳۹۹)، نادریان جهرمی و پژوهان (۱۳۹۹)، شرفی و همکاران (۱۳۹۸)، موری هانتر (۲۰۱۹) با تاکید بر سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی و لزوم ارتباط دانشگاه با جامعه و صنعت، پژوهش قربانی (۱۳۹۷)، تقیان دینانی (۱۳۹۷)، تجری و همکاران (۱۳۹۸)، خسرومنش و همکاران (۱۳۹۸)، شرفی و همکاران (۱۳۹۸)، قربانی و صفری (۱۳۹۹)، نیازی و همکاران (۱۳۹۹)، نادریان جهرمی و پژوهان (۱۳۹۹)، راتن (۲۰۱۹) و گوس (۲۰۱۹) با تاکید بر عوامل اقتصادی و مالی، به‌منظور بهبود اشتغال پایدار دانش‌آموختگان علوم ورزشی همسو می‌باشد. از سوی دیگر، عوامل مداخله‌گر، شرایط وسیع و عامی هستند که به‌عنوان تسهیل‌گر و یا محدودکننده عمل می‌کنند (تجری و همکاران، ۱۳۹۸). به‌عبارتی، شرایط مداخله‌گر مقوله‌هایی هستند که ریشه در شرایط بسترساز (زمینه‌ای) دارند و بر مقوله محوری تاثیر می‌گذارند (خسرومنش و همکاران، ۱۳۹۸). در این راستا، نتایج پژوهش در حوزه عوامل مداخله‌گر، نشان‌دهنده مولفه‌های مهم متعددی از جمله مقوله «عوامل فناوری» است. باید گفت که مهمترین تفاوت دنیای امروز با دیروز، سرعت تحولات فناورانه است که با تغییر در قلمرو به‌کارگیری و تجاری‌سازی فناوری همراه است (اسمعیلی، ۱۳۹۷). از طرفی در دنیای امروز، رابطه‌ای مستقیم بین فناوری و پیشرفت در ابعاد مختلف اجتماعی، اقتصادی و سیاسی هر کشور برقرار است؛ به‌طوری که می‌توان گفت فناوری عامل اساسی برای ثروت، دانایی و توانایی کشورها و ابزاری قدرتمند در توسعه ملی به‌شمار می‌آید. از سوی دیگر، با توجه به تحریم‌های بین‌المللی موجود و عدم وجود امکان انتقال فناوری از سایر کشورها، نیاز به خلق دانش و بهره‌گیری از آن در توسعه فناوری، صنعت و تولید داخلی بسیار احساس می‌شود (وزارت علوم، ۱۳۹۸). علاوه بر این، پایداری اشتغال در جامعه مستلزم حرکت روی ریل فناوری و فراگیری سواد مهارتی است (تقیان دینانی، ۱۳۹۷). از این‌رو، توجه ویژه به

شناسایی و تحلیل عوامل زمینه‌ای و مداخله‌گر موثر بر اشتغال پایدار دانش‌آموختگان علوم ورزشی ایران

فناوری نوین در حوزه ورزش و حرکت به‌سوی تولید محصولات و کالاهای ورزشی باید از راهبردهای مؤسسات علمی و سازمان‌های ورزشی کشور باشد (اسمعیلی، ۱۳۹۷).

در مورد مقوله «عوامل فرهنگی و اجتماعی» می‌توان به مفاهیمی همچون: نقش مهم رسانه‌ها در آگاهی‌رسانی و تبلیغات در زمینه اشتغال در ورزش، فضای مطلوب فرهنگی و اجتماعی جهت رشد و توسعه خدمات ورزشی، نگرش مثبت جامعه به ارائه خدمات نوین ورزشی، بهبود آگاهی جامعه از فوائد ورزش در نظام سلامت، وجود منزلت اجتماعی شغل‌های ورزشی به‌عنوان ارزش در جامعه و توسعه فرهنگ ورزش و اشتغال‌زایی در صنعت ورزش اشاره کرد (جدول ۳). در کنار این عوامل، «شاخص‌های سیاسی» مانند نبود جایگاه ورزش در اولویت اشتغال‌زایی سیاست‌مداران، عدم آگاهی دولت‌مردان از اهمیت صنعت ورزش در اشتغال‌زایی، ضعف دیپلماسی اقتصادی ورزشی در یافتن بازارهای جدید، دخالت غیرحرفه‌ای افراد و جریان‌های سیاسی در حوزه ورزش و ضعف مدیریت همکاری‌های بین‌المللی در حوزه صنعت ورزش نیز مطرح می‌باشد (جدول ۳). هو، چن و تزنگ^۱ (۲۰۱۶) دریافتند که سیاست‌های دولتی نقش مهمی در توسعه پایداری صنعت ورزش در شرایط گوناگون دارند. آنان بیان نمودند که سیاست‌های دولتی عاملی درگیر با سایر حوزه‌های پایداری صنعت ورزش هستند. از طرفی، تحریم‌های سیاسی و اقتصادی یک‌جانبه و چندجانبه‌ای که از سوی سازمان‌ها و کشورهای مختلف بر کشور اعمال شده، تعادل بازار کار را مختل کرده است و این مورد برای کشور ایران که همواره از سوی سازمان‌ها و کشورهای مختلف مورد تحریم واقع شده بسیار حائز اهمیت است (عزتی، حیدری و مرادی، ۱۳۹۸). از سوی دیگر، لزوم توجه به مقوله «بازسازی جایگاه رشته علوم ورزشی» و توسعه قابلیت‌های آن در جامعه، به‌دلیل عدم درک صحیح از جایگاه واقعی علوم ورزشی در جامعه، توسعه کمی و نامتناسب علوم ورزشی با نیازمندی‌ها و الگوی توسعه کشور نیز مورد نیاز است که در این زمینه می‌توان به تدوین طرح توانمندسازی و اشتغال‌پذیری دانش‌آموختگان علوم ورزشی، لزوم استفاده از ظرفیت علوم ورزشی در نظام سلامت جامعه و توسعه قابلیت‌های علوم ورزشی از طریق تبلیغات و آگاه‌سازی اشاره نمود (جدول ۳). علاوه بر این، باید به مقوله «ارتباطات و شبکه‌سازی» نیز توجه داشت. در این راستا، قابلیت شبکه‌ای به توسعه روابط و قابلیت‌های ایجاد شبکه کسب‌وکار جهت حفظ روابط موجود با مشتری و شرکت‌های دیگر، تقویت روابط مشتری با شرکت‌های دیگر، گسترش روابط بلندمدت و به‌دست آوردن روابط جدید با مشتریان و شرکت‌ها اشاره دارد (بیانچی و ماتیسوس^۲، ۲۰۱۶). لذا ایجاد نظام اطلاع‌رسانی و آگاهی‌بخشی به ذی‌نفعان در مورد وضعیت اشتغال هر یک از رشته‌های دانشگاهی و همچنین رصد آمار و اطلاعات رشته‌های آموزشی می‌تواند در کاهش نرخ بیکاری دانش‌آموختگان

1 Hu, Chen & Tzeng

2 Bianchi & Mathews

دانشگاهی مؤثر باشد (وزارت علوم، ۱۳۹۸). نتایج این بخش از پژوهش با مطالعات مرکز پژوهش‌های مجلس (۱۳۹۳)، شرفی و همکاران (۱۳۹۸)، نادریان جهرمی و پژوهان (۱۳۹۹) با تاکید بر جایگاه حوزه فناوری، پژوهش رستمی (۱۳۹۵)، تقیان دینانی (۱۳۹۷)، نیازی و همکاران (۱۳۹۹) و قربانی و صفری (۱۳۹۹) با تاکید بر جایگاه عوامل سیاسی، پژوهش تجری و همکاران (۱۳۹۸)، نیازی و همکاران (۱۳۹۹) و نادریان جهرمی و پژوهان (۱۳۹۹) با تاکید بر جایگاه ارتباطات، تعامل و شبکه‌سازی و لزوم بازسازی جایگاه رشته تحصیلی در جامعه همخوان می‌باشد. در جمع‌بندی کلی پژوهش حاضر، گفتنی است که امروزه توجه به مقوله اشتغال پایدار برای دانش‌آموختگان علوم ورزشی، دیگر تنها یک مقوله فرعی برای دانشگاه و آموزش عالی نیست، بلکه به یک مسئله اساسی برای سیاست‌گذاران، دست‌اندرکاران و مسئولان عالی حوزه ورزش و اشتغال کشور تبدیل شده است. به همین منظور سعی شده است تا با رویکرد متفاوتی به این موضوع نگریسته شود. پس به منظور ایجاد و توسعه اشتغال پایدار برای دانش‌آموختگان علوم ورزشی ایران، نیاز به مهیا بودن شرایط زمینه‌ای و محیطی ضروری می‌باشد. در این راستا، پیشنهاد می‌شود که با توجه به افزایش تعداد دانشجویان و دانش‌آموختگان رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی طی چند سال گذشته، با سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی‌های دقیق و مناسب و بهره‌گیری از تجربه‌های موفق دیگر کشورها در حوزه اشتغال در ورزش و تقویت مدیریت همکاری‌های بین‌المللی در حوزه صنعت ورزش، جلوگیری از دخالت افراد غیرحرفه‌ای و جریانات سیاسی در حوزه ورزش، همچنین تدوین و اجرای طرح جامع تعریف و طبقه‌بندی مشاغل ورزشی، ارائه برنامه جامع و عملیاتی اشتغال در صنعت ورزش و ارائه خط‌مشی کارآفرینی در سند چشم‌انداز ورزش، توسعه تقاضای اقتصادی و بازار کار برای دانش‌آموختگان علوم ورزشی، بهبود شرایط راه‌اندازی کسب‌وکار و کارآفرینی در اقتصاد ورزش، حمایت تسهیلاتی از اشتغال دانش‌آموختگان علوم ورزشی از طریق تأسیس موسسه‌ای مالی مانند بانک ورزش در کشور، تقویت ارتباط دانشگاه با جامعه و صنعت ورزش و تجاری‌سازی دستاوردهای پژوهشی دانشگاه‌ها در حوزه علوم ورزشی، تحقیقات مشترک بین دانشگاه، سازمان‌های ورزشی و صنعت ورزش، ارتقای بهره‌وری و فنآوری دانشجویان و دانش‌آموختگان علوم ورزشی از طریق جذب در صنعت ورزش، تدوین طرح مهارت‌آموزی دانشجویان علوم ورزشی در محیط کار واقعی براساس استانداردهای بین‌المللی، حمایت از ایجاد و توسعه پلتفرم‌ها، استارت‌آپ‌ها و شرکت‌های دانش‌بنیان در صنعت ورزش، بهره‌گیری از نقش مهم رسانه‌ها در آگاهی‌رسانی از فوائد ورزش در نظام سلامت و قدرت اشتغال‌زایی و کارآفرینی صنعت ورزش برای جوانان به‌ویژه دانش‌آموختگان علوم ورزشی، ضروری است. از طرفی، ایجاد هماهنگی‌های لازم بین سیاست‌های آموزش عالی و سایر حوزه‌ها از جمله اشتغال، علم و فناوری و اقتصاد در گروی اصلاح سیاست‌های اشتغال، توسعه صنعت ورزش و هدفمند نمودن سیاست‌های مالی و تجاری حوزه ورزش به سمت توسعه فعالیت‌های تخصص‌بر است.

پیشنهادها

با توجه به یافته‌های پژوهش، پیشنهادات زیر به سیاست‌گذاران حوزه ورزش کشور به‌ویژه وزارت ورزش و جوانان ارائه می‌شود:

- راه‌اندازی «نظام جامع باشگاه‌داری و خدمات ورزشی» و همچنین تأسیس مراکز سنجش، مشاوره و تجویز برنامه تمرینی تحت نظارت وزارت ورزش و جوانان با اولویت به‌کارگیری دانش‌آموختگان علوم ورزشی؛
- در اولویت قرار دادن دانش‌آموختگان علوم ورزشی در مزایده‌ها و مناقصه‌های اماکن ورزشی کشور؛
- اجرای حرفه‌ای‌گرایی در مدیریت ورزش کشور و حذف نگاه سیاسی و امنیتی از صنعت ورزش؛
- تدوین و اجرای طرح جامع تعریف و طبقه‌بندی مشاغل ورزشی با هماهنگی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی؛
- بهبود و ارتقای مدیریت همکاری‌های بین‌المللی در حوزه صنعت ورزش و تقویت دیپلماسی اقتصادی ورزشی در یافتن بازارهای جدید؛
- ایجاد مراکز تخصصی کارایی در صنعت ورزش تحت نظارت وزارت ورزش و جوانان و معرفی فرصت‌های شغلی بالقوه و بالفعل داخلی و خارجی به دانش‌آموختگان علوم ورزشی؛
- برگزاری همایش‌ها، سمینارها و نشست‌های تخصصی اشتغال در ورزش با همکاری مراکز علمی ورزشی کشور؛
- حمایت همه‌جانبه از استارت‌آپ‌های ورزشی و برگزاری رویدادها از ایده تا اجرا و استارت‌آپ و یکننده‌های ورزشی در کشور؛
- تأسیس «بانک ورزش» وابسته به وزارت ورزش و جوانان جهت حمایت مالی و اعتباری از اشتغال‌زایی پایدار در ورزش.

منابع

- اسمعیلی، محسن. (۱۳۹۷). «طراحی الگوی تجاری‌سازی محصولات پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی». طرح پژوهشی پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی.
- امینی، مریم؛ اتقیاء، ناهید و نوروزی سیدحسینی، رسول. (۱۳۹۹). «شناسایی مؤلفه‌ها و سطوح اقتصاد دانش‌بنیان در ورزش». مطالعات مدیریت ورزشی. دوره ۱۲، شماره ۶۰، صص ۴۱-۶۰.
- برومند دولق، محمدرضا. (۱۳۹۰). «طراحی الگوی راهبردی اشتغال فارغ‌التحصیلان رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی ایران». رساله دکتری، دانشگاه گیلان.
- برومند، محمد رضا؛ همتی‌نژاد، مهر علی؛ رضایی‌نژاد، رحیم؛ رضوی، سید محمد حسین و ملک اخلاق، اسماعیل. (۱۳۹۰). «بررسی موانع اشتغال فارغ‌التحصیلان رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی ایران». پژوهش‌نامه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی. سال ۷، شماره ۱۴، صص ۵۱-۷۲.

- تجری، مجتبی؛ صالحی عمران، ابراهیم؛ مهرعلی زاده، یداله و علیزاده ثانی، محسن. (۱۳۹۸). «طراحی الگویی به منظور بازسازی سیستم دانشگاهی در علوم تربیتی، با تأکید بر رویکرد اشتغال‌زایی». مشاوره شغلی و سازمانی. دوره ۱۱، شماره ۴۱، صص ۴۵-۸۷.
- پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی. (۱۳۹۹) الف. «اولین نشست کارگروه مشترک اشتغال در ورزش». تهران، ایران.
<https://ssrc.ac.ir/fa/news/713>
- پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی. (۱۳۹۹) ب. «نشست تخصصی اشتغال در ورزش». تهران، ایران.
<https://ssrc.ac.ir/fa/news/671>
- تقیان دینانی، بهاره. (۱۳۹۷). «عوامل مؤثر بر راه‌اندازی و توسعه کسب‌وکارهای ورزشی در دانش‌آموختگان رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی». پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی، تهران.
- جهانگیری، شیدا؛ برادران، مسعود؛ خسروی‌پور، بهمن و غنیان، منصور. (۱۳۹۱). «تحلیل نقش آموزش عالی در اشتغال دانش‌آموختگان (با تأکید بر کارآفرینی)». اولین همایش ملی کارآفرینی. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد خمینی شهر، اصفهان، ایران.
- خسرومنش، رحیم؛ خیبری، محمد؛ خنیفر، حسین؛ علی‌دوست قهفرخی، ابراهیم و زارعی متین، حسن. (۱۳۹۸). «طراحی مدل مفهومی صنعت ورزش ایران». مطالعات مدیریت ورزشی. دوره ۱۱، شماره ۵۷، صص ۱۷-۳۸.
- ذبیحی، حسین؛ شجاعی، وحید و حامی، محمد. (۱۳۹۸). «تأثیر سواد مهارتی و جهت‌گیری کارآفرینانه بر موفقیت کسب‌وکارهای ورزشی». مدیریت ارتباطات در رسانه‌های ورزشی. شماره ۲۲، صص ۷۹-۸۸.
- رستمی، محمد. (۱۳۹۵). «سرنوشت شغلی و چالش‌های اشتغال و کارآفرینی دانش‌آموختگان دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه شهید بهشتی تهران». پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی تهران.
- رضایی، شمس‌الدین و صالحی‌پور، مژگان. (۱۳۹۷). «تحلیل عوامل مؤثر بر توسعه صنعت ورزش ایران با رویکرد داده‌بنیاد». مدیریت منابع انسانی در ورزش. سال ۶، شماره ۱، صص ۸۹-۱۰۷.
- رضوی، سیدمحمدحسین؛ برومند، محمدرضا و عظیمی دلارستاقی، عادل. (۱۳۹۹). «بررسی وضعیت امید به اشتغال دانشجویان و دانش‌آموختگان رشته تحصیلی تربیت بدنی و علوم ورزشی». مطالعات مدیریت ورزشی. دوره ۱۲، شماره ۶۱، صص ۱۷۱-۱۹۰.
- رضوی، سید محمدحسین؛ برومند، محمد رضا؛ فضلی‌درزی، اعظم و عظیمی دلارستاقی، عادل. (۱۴۰۰). «نظام اشتغال دانش‌آموختگان تربیت بدنی و علوم ورزشی با رویکرد خصوصی‌سازی». گزارش طرح پژوهشی، پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی، تهران، ایران. <https://ssrc.ac.ir/fa/news/808>
- سازمان برنامه و بودجه. (۱۳۹۷). گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ج.ا.ایران در سال ۱۳۹۶. جلد سوم: بخش ۱۷، فصل ۶۱، ورزش و جوانان، صص ۵۴۷-۵۶۲.
- شریفی اسدی ملفه، فاطمه؛ خراسانی، اباصلت؛ فتحی واجارگاه، کورش و صالحی عمران، ابراهیم. (۱۳۹۸). «تعیین مولفه‌های اشتغال-پذیری دانش‌آموختگان دانشگاهی با رویکرد آمیخته اکتشافی». دو فصلنامه نظریه و عمل در برنامه درسی. سال ۷، شماره ۱۳، صص ۲۹-۵۲.
- شرفی، مرضیه؛ ضیاء، بابک؛ سمیعی، روح‌الله و مستقیم، محمودرضا. (۱۳۹۸). «شناسایی عوامل مؤثر در اشتغال با رویکرد کارآفرینی پایدار مبتنی بر سیاست‌های کلی اشتغال، ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری». مدیریت نوآوری در سازمان‌های دفاعی. شماره ۳، صص ۳۷-۶۰.
- عاشوری، تقی. (۱۳۹۷). «طراحی مدل فرصت‌های کارآفرینی شغلی در صنعت ورزش ایران (مطالعه موردی: بخش خدمات ورزشی)». رساله دکتری، دانشگاه مازندران.
- عزتی، مرتضی؛ حیدری، حسن و مریدی، پروین. (۱۳۹۸). «برآورد تأثیر تحریم‌های اقتصادی بر اشتغال بخش کشاورزی». مدیریت بازار کار ایران، شماره ۵۱، صص ۱۰۵-۱۳۷.
- فیض‌پور، محمد علی و محدث، سجاد. (۱۳۹۷). «اشتغال پایدار در بازار کار ایران». دومین همایش تولید ملی و اشتغال پایدار و راهکارها. دانشگاه آیت الله بروجردی، لرستان، ایران.

شناسایی و تحلیل عوامل زمینه‌ای و مداخله‌گر موثر بر اشتغال پایدار دانش‌آموختگان علوم ورزشی ایران

- قربانی قهفرخی، لیلا. (۱۳۹۲). «تعیین عوامل موثر بر اشتغال فارغ‌التحصیلان کارشناس ارشد رشته تربیت بدنی دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی». رساله دکتری، دانشگاه پیام نور.
- قربانی، محمدحسین. (۱۳۹۷). «راه‌کارهای اشتغال‌زایی در ورزش استان خراسان جنوبی با رویکرد اقتصاد مقاومتی». پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی.
- قربانی، محمدحسین و صفری جعفرلو، حمیدرضا. (۱۳۹۹). «الگوی توسعه مشاغل ورزشی در ایران». رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی. دوره ۸، شماره ۳۱، صص ۵۵-۷۲.
- مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی. (۱۳۹۸). «وضعیت ایران در گزارش رقابت‌پذیری جهانی سال ۲۰۱۹». مدیریت بازار کار ایران. شماره ۴۲، صص ۱۹۵-۱۹۸.
- مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی. (۱۳۹۳). «تحلیلی بر چالش‌های اشتغال دانش‌آموختگان دانشگاهی». کد موضوعی: ۲۱۰، شماره مسلسل: ۱۴۱۶۸، صص ۱-۱۶.
- نادریان جهرمی، مسعود و پژوهان، فاطمه. (۱۳۹۹). «تحلیل نقش آموزش کارآفرینی در اشتغال فارغ‌التحصیلان رشته علوم ورزشی». رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی. دوره ۸، شماره ۳۱، صص ۱۲۵-۱۳۷.
- نصیرزاده، عبدالمهدی. (۱۳۹۲). «طراحی و تبیین الگوی فرآیندی پیش‌بینی کارآفرینی دانش‌آموختگان دانشکده‌های تربیت بدنی کشور». رساله دکتری، دانشگاه پیام نور.
- نیازی، پریسا؛ نظری، رسول و عظیم‌زاده، سید مرتضی. (۱۳۹۹). «ارائه مدل توسعه پایدار کارآفرینی ورزشی ایران از منظر تفکر راهبردی براساس نظریه داده‌بنیاد». رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی. شماره ۲۹، صص ۸۷-۱۰۳.
- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ج.ا.ایران. (۱۳۹۸). گزارش عملکرد حوزه ارتباط با جامعه و صنعت. تهران: ایران.
- وزارت ورزش و جوانان ج.ا.ایران. (۱۳۹۴). گزارش برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ورزش. معاونت توسعه منابع و پشتیبانی، صص ۱-۲۰۹.
- Adriaensen, J. Bijsmans, P. Groen, A. (2019). "Monitoring Generic Skills Development in a Bachelor European Studies". *Journal of Contemporary European Research*. 15(1): 110-127.
- Ahonen, A. (2019). "Entrepreneurial growth in elite team sport SME's in Finland". *Journal of Entrepreneurship and Public Policy*. 8(1): 22-39.
- Bianchi, C. Mathews, S. (2016). "Internet marketing and export market growth in Chile". *Journal of Business Research*. 2(69):426-434.
- Eurostat (2019). **Employment in sport**. http://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/Employment_in_sport.
- Eurostat. (2020). **Employment in sport**. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Employment_in_sport
- Ghose, A. K. (2019). "Economic Growth and Employment in South Asia". In *Chaturvedi S., Saha S. (eds) Manufacturing and Jobs in South Asia. South Asia Economic and Policy Studies*. Springer, Singapore. Pp. 197- 211.
- Hu, K. H. Chen, F. H. & Tzeng, G. H. (2016). "Evaluating the improvement of sustainability of sports industry policy based on MADM". *Sustainability*, 8(7): 591- 606.
- Kassu, Jilcha; Daniel, Kitaw. (2017). "Industrial occupational safety and health innovation for sustainable development". *Engineering Science and Technology, an International Journal*. 20: 372-380.
- Kim, M. (2020). "How Phil Knight made Nike a leader in the sport industry: Examining the success factors". *Journal of Sport in Society*, 6(2): 1-12.
- Kokolakis T. Gratton, C. (2019). "The economic value of sport". In *Ed. The SAGE handbook of sports economics*. 5(1): 11-26.
- McNiff, J. (2019). "Managing sport business: An introduction". *International Journal of Sport Communication*, 12(2): 6-295.
- Meier, M., Tan, K. H., Lim, M. K., & Chung, L. (2018). "Unlocking innovation in the sport industry through additive manufacturing". *Journal of Business Process Management*, 25(3): 75-

456.

- Murray, Hunter. (2019). “**Malaysia faces youth unemployment crisis**”. ON LINE opinion Australia’s e-journal of social and political debate. www.onlineopinion.com.au/print.asp?article=20515.
- Ratten, V. (2019). “**Understanding the emergence of sport entrepreneurship: policy considerations and agenda setting**”. Journal of Entrepreneurship and Public Policy, 8(1):1-4.
- UNESCO. (2016). **Strategy for Technical and Vocational Education and Training (TVET) (2016-2021)**. 1-15.

